

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av utlänningslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av utlänningslagen (RP 11/2025 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 11/2025 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ledande sakkunnig Tuuli Tuunanen, inrikesministeriet
- specialsakkunnig Miira Mikonsaari, inrikesministeriet
- specialsakkunnig Siiri Veijonen, Migrationsverket
- polisinspektör Marjo Tyynelä, Polisstyrelsen
- jurist Hanna Laari, Flyktingrådgivningen rf

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- arbets- och näringsministeriet
- barnombudsmannens byrå
- diskrimineringsombudsmannens byrå
- skyddspolisen
- Finlands Kommunförbund.

Inget yttrande av

- social- och hälsovårdsministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att utlänningslagen ändras.

Betänkande

Enligt propositionen kan uppehållstillstånd på grund av familjeband beviljas en make enbart om båda makarna är minst 21 år. Villkoret ska dock inte tillämpas på en finsk medborgare när uppehållstillstånd beviljas dennes make. Uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en minderårig person som fått internationellt eller tillfälligt skydd kan i regel beviljas enbart om deras försörjning är tryggad. Uppehållstillstånd för familjemedlemmar och andra anhöriga till en anknytningsperson som fått internationellt skydd kan dock beviljas enbart om anknytningspersonen har bott i Finland i minst två år.

Det föreslås att bestämmelsen om fastställande av när barnet ska vara minderårigt ändras med anledning av EU-domstolens avgörande. Vidare föreslås det att bestämmelsen om vägran av uppehållstillstånd av folkhälsoskäl för en familjemedlem till en person som fått internationellt skydd ändras med anledning av Europeiska kommissionens överträdelseförfarande.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 15 maj 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Förslaget till ändring av utlänningslagen (301/2004) innebär att förutsättningarna för familjeåterförening ändras. Förutsättningarna för familjeåterförening skärps genom att det införs sådana tilläggsvillkor som familjeåterföreningsdirektivet¹ möjliggör inom det nationella handlingsutrymme som ingår i direktivet. Förutsättningarna för familjeåterförening ändras genom att det införs tilläggsvillkor för makarnas minimiålder, minderåriga anknytningspersoners försörjning samt boendetiden.

Enligt propositionen är det centrala målet för tilläggsvillkoren att främja integrationen genom att öka invandrarnas eget ansvar för sin integration och att göra systemet mer förpliktande. Målet är dessutom att sträva efter att komplettera befintliga metoder för att utrota fenomen som är skadliga för samhället och individen, såsom att använda barn som redskap för inresa samt tvångs- och skenäktenskap, och därigenom också främja den inre säkerheten. Genom propositionen når också den nationella politiken och lagstiftningen om familjeåterförening den alleuropeiska nivån i jämförelseländerna.

I propositionen föreslås det dessutom ändringar som baserar sig på internationella förpliktelser som är bindande för Finland. Sådana ändringar gäller bland annat fastställandet av när ett barn är minderårigt och vägran av uppehållstillstånd av folkhälsoskäl för en familjemedlem till en person som fått internationellt skydd.

Enligt grundlagsutskottet utlåtande (GrUU 11/2025 rd) kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

¹ Rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening.

Betänkande

Sammantaget anser förvaltningsutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Villkor som gäller minimiålder, utkomst och boendetid

Regeringen föreslår att det till utlänningslagen fogas en ny 38 a §. I paragrafen föreskrivs att det för att en make ska kunna beviljas uppehållstillstånd på grundval av familjeband förutsätts att båda makarna har fyllt 21 år när uppehållstillståndet träder i kraft. Villkoret som gäller minimiåldern tillämpas inte på en finsk medborgare när uppehållstillstånd beviljas dennes make. Kravet gäller situationer där grunden för anknytningspersonens vistelse i landet är till exempel arbete, studier eller internationellt eller tillfälligt skydd.

Förvaltningsutskottet påpekar att villkoret om minimiåldern svarar mot oron om att den särskilt sårbara ställningen kan medföra att en mycket ung person blir utnyttjad på grund av sin ålder, om personen på grund av äktenskap får uppehållsrätt i Finland och denna uppehållsrätt är bunden till en annan person. Utskottet anser att det är fråga om en metod som stöder andra metoder som ingriper i fenomen som är mycket skadliga ur samhällets och individens synvinkel.

Utskottet har fäst uppmärksamhet vid att barnets bästa beaktas i bestämmelserna om villkoret om minimiålder. Utskottet betonar att bedömningen av barnets bästa enligt 6 § i utlänningslagen är en del av behandlingen av ansökan om uppehållstillstånd på grund av familjeband, liksom också prövningen enligt 66 a §. Villkoret om minimiålder gäller uppehållstillstånd som beviljas makar. Vårdnadshavaren kommer fortsättningsvis, liksom enligt gällande lag, att ha möjlighet att få uppehållstillstånd i förhållande till barnet och barnet i förhållande till sin vårdnadshavare.

När det gäller delgivning av beslut på basis av familjeband påpekar förvaltningsutskottet dessutom att syftet med 69 a § i utlänningslagen, som gäller saken, är att säkerställa att beslut på ansökningar på basis av familjeband i princip delges inom nio månader på det sätt som familjeåterförningsdirektivet förutsätter. I fråga om bestämmelserna om minimiålder bör man också beakta det föreslagna 114 § 3 mom., som innehåller ett undantag från försörjningsförutsättningen för familjemedlemmar till personer som fått flyktingstatus, om familjemedlemmens ansökan lämnas in inom en tidsfrist på tre månader. Enligt utredning till utskottet är det fråga om en central rättighet som bör tryggas genom samordning med villkoret om minimiålder. Det är därför nödvändigt att en ansökan om uppehållstillstånd som avbryter tidsfristen på tre månader kan göras för en familjemedlem i dessa situationer också innan minimiåldern har uppnåtts. I praktiken innebär detta att ansökan om uppehållstillstånd kommer att vänta på ett avgörande längre än de nio månader som föreskrivs i lagen och eventuellt rätt länge efter det. Enligt utredning till förvaltningsutskottet är det i dessa situationer fråga om en sådan exceptionell omständighet som avses i 69 a § som möjliggör en längre behandlingstid, eftersom syftet är att säkerställa att sökandens rättigheter tillgodoses fullt ut.

Regeringen föreslår att försörjningsförutsättningen återinförs som en förutsättning för uppehållstillstånd för familjemedlemmar och andra anhöriga till minderåriga som fått internationellt skydd. Syftet med förslaget är att ändringen ska ha en förebyggande effekt på användningen av barn som redskap för inresa och att barn inte ska komma in i landet utan vårdnadshavare. Förvaltningsutskottet anser att detta mål är viktigt. Att slopa det kategoriska undantaget från försörjningsför-

Betänkande

utsättningen för minderåriga barn är ett sätt att minska incitamenten för utnyttjande av barn. Utskottet konstaterar att det även i fortsättningen är möjligt att avvika från försörjningsförutsättningen, om barnets bästa eller exceptionellt vägande skäl kräver det.

Den gällande utlänningslagen innehåller inget krav på boendetid för anknytningspersonen vid familjeåterförening. Rätten till familjeåterförening uppstår vanligen genast efter att anknytningspersonen har fått uppehållstillstånd. I propositionen föreslås det att en person ska ha bott i Finland i två år innan personens familjemedlemmar eller andra anhöriga kan ansöka om familjeåterförening. Kravet på boendetid ska gälla personer som får internationellt skydd. I ett enskilt fall kan dock avvikelse göras från kravet på boendetid, om det finns exceptionellt vägande skäl eller om ett barns bästa kräver det.

Enligt propositionen är syftet med boendetiden på två år att främja integrationen. Konsekvenserna för integrationen har bedömts i avsnitt 4.2.7 i propositionen. I avsnittet konstateras det att det är svårt att mäta sambandet mellan de strängare förutsättningarna för familjeåterförening och främjandet av integration. Enligt utredning till utskottet bygger förslaget på ett antagande om att ju högre anknytningspersonens grad av integration är och ju längre tid han eller hon tillbringar i destinationslandet, desto bättre och effektivare integreras också hans eller hennes familjemedlemmar i det finländska samhället. Utöver integration är syftet med propositionen att förhindra skenäktenskap när uppehållstillstånd på grund av familjeband inte fås genast då anknytningspersonen får sin egen uppehållsrätt. Enligt utredning till utskottet är kravets verkningfullhet beroende av att det får ett så brett tillämpningsområde som möjligt.

Villkor som gäller minderårigt barn

Enligt det föreslagna 38 § 3 mom. förutsätter beviljandet av uppehållstillstånd för ett barn till en person som fått asyl att barnet varit minderårigt den dag då anknytningspersonen lämnade in den ansökan genom vilken han eller hon beviljades asyl. Bestämmelsen är en specialbestämmelse i förhållande till huvudregeln i 1 mom. i samma paragraf, enligt vilken barnet måste vara minderårigt vid den tidpunkt då ansökan om uppehållstillstånd har blivit anhängig. Ändringen som gäller den tidpunkt som ska beaktas vid fastställandet av om barnet är minderårigt grundar sig på EU-domstolens avgörande i mål C-279/20, som gäller föräldrar som har ansökt om asyl och beviljats flyktingstatus och som är anknytningspersoner.

En del av remissinstanserna ansåg att det med tanke på likabehandlingen av barn är problematiskt att den tidpunkt som avgör om barnet är minderårigt fastställs på olika sätt beroende på skyddsstatus. Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande (GrUU 11/2025 rd) att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men att ett med tanke på jämlikheten bättre alternativ dock vore en enhetlig behandling av flyktingar som kommit till Finland som asylsökande och kvotflyktingar.

Förvaltningsutskottet konstaterar utifrån inkommen utredning att personer som fått alternativt eller tillfälligt skydd inte omfattas av tillämpningsområdet för familjeåterföreningsdirektivet och att ovannämnda domstolsavgörande således inte gäller dem. De faller därmed utanför tillämpningsområdet för undantagsbestämmelsen. Utanför tillämpningsområdet lämnas också kvotflyk-

Betänkande

tingar, på den grunden att de inte i enlighet med domen ansöker om asyl för att beviljas flyktingstatus.

Enligt utredning till förvaltningsutskottet leder EU-domstolens avgörande om fastställande av minderårighet till att ett barn (avkomling i nästa generation) som blivit myndigt i vissa situationer behandlas som minderårigt för att barnet ska kunna beviljas uppehållstillstånd för familjemedlem i förhållande till sin vårdnadshavare. Det väsentliga är att det är fråga om beviljande av uppehållstillstånd för familjemedlemmar och att målet är att skydda familjelivet. Om ett barn bildar en egen familj genom att ingå äktenskap, finns det inte längre något motsvarande behov av att skydda förälderns och barnets familjeliv. Det är då inte längre motiverat att bevilja uppehållstillstånd med stöd av att barnet är minderårigt eller enligt det rättsläge som EU-domstolen eftersträvar genom sitt avgörande.

Enligt utredning till utskottet är syftet med förslaget inte att ändra de förutsättningar utifrån vilka förhållandet mellan vårdnadshavare och fosterbarn bedöms. Om kravet på de facto vårdnad eller behovet av sådan vårdnad inte uppfylls, finns det således inte heller skäl att bevilja uppehållstillstånd, även om villkoret om fastställande av om barnet är minderårigt i sig är uppfyllt. Också i propositionen (s. 52) konstateras att ändringen som gäller den tidpunkt som ska beaktas vid fastställandet av om barnet är minderårigt i praktiken kommer att tillämpas mer sällan på myndiga fosterbarn än på biologiska barn. I praktiken kan de facto vårdnad eller behovet av sådan ha samband exempelvis med barnets eventuella särskilda behov.

Barnets bästa

Grundlagsutskottet har framfört i sitt utlåtande (GrUU 11/2025 rd) att utskottet tidigare med eftertryck påpekat att man i samband med beslut om familjeåterförening måste fästa särskild uppmärksamhet vid bestämmelserna i konventionen om barnets rättigheter och Europakonventionen och även ta hänsyn till bestämmelsen om barnets bästa i 6 § i utlänningslagen samt att utskottet också nu betonar vikten av att barnets bästa beaktas.

Förvaltningsutskottet påpekar att konsekvensbedömningen och motiveringen till lagstiftningsordningen innehåller bedömningar av barnets bästa. De föreslagna bestämmelserna innehåller element som säkerställer att barnets bästa tillgodoses. Det föreslagna villkoret om minimiålder för makar innehåller ingen särskild grund för undantag, men ändringen påverkar inte beviljandet av uppehållstillstånd mellan barnet och vårdnadshavaren. Försörjningsförutsättningen är förenlig med barnets bästa genom att syftet med bestämmelserna är att förhindra att barn används som redskap för inresa. Målet för bestämmelserna är att barn inte ska sändas ensamma till Finland. Enligt utredning till utskottet kan det systematiska undantaget från försörjningsförutsättningen i den gällande lagen utgöra ett incitament för utnyttjande för gruppen i fråga och det föreslås därför att undantaget slopas. Eftersom det är möjligt att avvika från försörjningsförutsättningen utifrån prövning från fall till fall säkerställs det att barnets bästa tillgodoses. Även grundlagsutskottet har understrukit detta i sitt tidigare utlåtande (GrUU 27/2016 rd). Också möjligheten att avvika från kravet på boendetid tar hänsyn till barnets bästa. Förvaltningsutskottet anser därför att barnets ställning och barnets bästa har beaktats vid beredningen.

Betänkande

Övergångsbestämmelsen

Det föreslås en övergångsbestämmelse för lagens ikraftträdande. Enligt utredning till utskottet är målet att skydda det befintliga familjelivet och undvika situationer där det efter lagändringen inte annars är möjligt att bevilja fortsatt tillstånd exempelvis på grund av att det gällande villkoret om minimiålder ännu inte uppfylls. Förvaltningsutskottet anser att det inte är motiverat att det i ärendet fattas ett negativt beslut på ansökan om fortsatt tillstånd och att familjemedlemmen därför eventuellt för en kortare tid måste återvända till sitt hemland för att vänta på att villkoret om minimiålder uppfylls. I praktiken kan dessa situationer leda till en besvärprocess som sannolikt pågår så länge att personen hinner nå minimiåldern under den tiden. Utskottet påpekar att ett sådant förfarande inte är ändamålsenligt vare sig för sökanden eller för myndigheten. Med beaktande av kravet på boendetid är det i praktiken inte alltid möjligt att återvända till hemlandet ifall även familjemedlemmen själv har getts skyddsstatus. Enligt utredning till utskottet lämpar sig övergångsbestämmelsen i princip inte för situationer där fortsatt tillstånd söks på grund av olika familjeband, eftersom det inte är fråga om att skydda det befintliga familjelivet. Samma utgångspunkt gäller för situationer där det föregående uppehållstillståndet har beviljats på någon annan grund än familjeband.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 11/2025 rd utan ändringar.

Helsingfors 29.4.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mauri Peltokangas saf
vice ordförande Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Petri Honkonen cent
medlem Mari Kaunistola saml
medlem Anna Kontula vänst
medlem Rami Lehtinen saf
medlem Mira Nieminen saf
medlem Saku Nikkanen sd
medlem Eemeli Peltonen sd
medlem Hanna Räsänen cent
medlem Paula Werning sd
medlem Joakim Vigelius saf
medlem Ben Zyskiewicz saml.

Betänkande

Sekreterare var

plenarråd Sanna Helopuro.

Betänkande Reservation 1

Reservation 1

Motivering

I regeringens proposition med förslag till ändring av utlänningslagen skärps förutsättningarna för familjeåterförening betydligt. Enligt propositionen kan uppehållstillstånd på grund av familjeband beviljas en make enbart om båda makarna är minst 21 år. Villkoret ska dock inte tillämpas på en finsk medborgare när uppehållstillstånd beviljas dennes make. Uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en minderårig person som fått internationellt eller tillfälligt skydd kan i regel beviljas enbart om dennes försörjning är tryggad. Uppehållstillstånd för familjemedlemmar och andra anhöriga till en anknytningsperson som fått internationellt skydd kan dock beviljas enbart om anknytningspersonen har bott i Finland i minst två år.

Vi kan inte stödja de centrala delarna av de föreslagna ändringarna. En särskilt betydande förändring är uppställandet av en försörjningsförutsättning för minderåriga anknytningspersoner. Ändringarna rättar inte till verkliga problem, utan de försvagar bland annat integrationen. I olika undersökningar har det konstaterats att familjeåterförening främjar integrationen av invandrare och deras förankring i samhället. Redan i regeringens proposition konstateras att det är svårt att mäta sambandet mellan de strängare förutsättningarna för familjeåterförening och främjandet av integration. Dessutom är många ändringar i propositionen tvivelaktiga särskilt med tanke på jämlikheten och tillgodoseendet av barnets rättigheter.

En mycket problematisk förändring med tanke på jämlikheten är minimiåldern på 21 år eftersom den leder till att personer under 21 år blir särbehandlade vid familjeåterförening på grund av åldern, vilket försvårar deras möjligheter att leva familjeliv. Förslaget har motiverats med att detta förhindrar tvångsäktenskap och skenäktenskap, vilket i sig är ett välkommet mål. Villkoret om minimiålder gäller dock alla och det är därför inte som åtgärd proportionellt när det gäller att förebygga tvångsäktenskap och skenäktenskap. Det är inte heller möjligt att avvika från kravet när det är uppenbart att det inte är fråga om sken- eller tvångsäktenskap. Åldersgränsen är mycket motstridig med vår övriga lagstiftning: åldersgränsen 18 år är tydlig och entydig. Enligt lag och FN:s konvention om barnets rättigheter är barn personer under 18 år, medan personer över 18 år är vuxna och myndiga.

Vid familjeåterförening för anknytningspersoner som får internationellt skydd införs ett krav på boendetid på två år innan familjeåterförening över huvud taget är möjlig. För flyktingar gäller samma krav för andra än medlemmarna av kärnfamiljen. Vi kan inte stödja denna ändring, eftersom den i betydande grad begränsar rätten till skydd för familjelivet för personer som beviljats internationellt skydd. Det bör noteras att familjemedlemmar till en person som beviljats internationellt skydd sannolikt befinner sig i ett område där anknytningspersonen har konstaterats vara i behov av internationellt skydd. Det kan till exempel vara fråga om ett konfliktområde där vistelsen är livshotande och om att familjemedlemmarna inte har kunnat avlägsna sig helt och hållet från området på grund av det saknas trygga eller lagliga rutter. Oron för familjemedlemmarnas säkerhet främjar inte integrationen av personer som anlänt till Finland och som får skydd i landet.

Betänkande Reservation 1

I utlänningslagen föreslås ändringar genom vilka endast en minderårig flykting som vistas i landet utan vårdnadshavare entydigt har rätt till familjeåterförening utan försörjningsförutsättning medan denna rätt i den gällande lagstiftningen har utsträckts till att gälla alla minderåriga. I propositionen konstateras det att försörjningsförutsättningen i praktiken närmast ska omfatta minderåriga utan vårdnadshavare som fått alternativt skydd, eftersom familjemedlemmar till personer som fått tillfälligt skydd och som vistas i landet utan vårdnadshavare i princip själva har rätt att få tillfälligt skydd. Ändringarna motiveras särskilt med att man på detta sätt förebygger att barn används som redskap för inresa. Vi kan stödja själva målet, men numera ingår i utlänningslagen en bestämmelse som antogs i fjol enligt vilken uppehållstillstånd inte beviljas på grund av familjeband, om det finns grundad anledning att misstänka att ett minderårigt barn har använts som redskap för inresa. Den skärpning som nu föreslås tillför alltså inget när det gäller att lösa själva problemet. Däremot försvagar den tillgodoseendet av barnets rättigheter genom att en kategorisk försörjningsförutsättning ställs på minderåriga anknytningspersoner.

Vi stöder den föreslagna ändringen om att bestämmelsen om fastställande av när barnet ska vara minderårigt ändras med anledning av Europeiska unionens domstols avgörande. Ändringen klargör tolkningen av när barnet är minderårigt i en situation där den vårdnadshavare som är anknytningsperson har beviljats asyl, men barnet som ansöker om familjeåterförening efter beviljandet av asyl har hunnit uppnå myndighetsåldern innan vårdnadshavaren beviljats asyl. Dessa ändringar är motiverade.

Fastställandet av när barn till vårdnadshavare som fått alternativt eller tillfälligt skydd eller som är kvotflyktingar ska vara omyndiga faller dock tyvärr utanför tillämpningsområdet.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet, men stryker 38 a §, 39 §, 114 a § och 115 § och godkänner 36 och 114 § med följande ändringar

36 §

Det allmännas bästa som grund för att vägra uppehållstillstånd

Uppehållstillstånd beviljas inte, om en utlänning anses äventyra allmän ordning eller säkerhet, den nationella säkerheten, folkhälsan eller Finlands internationella förbindelser, eller om persons inresa eller genomresa bör förhindras enligt en för Finland bindande folkrättslig förpliktelse eller ett av rådet med stöd av fördraget om Europeiska unionen antaget beslut. Äventyrande av folkhälsan hindrar ändå inte att fortsatt tillstånd beviljas, om villkoren för beviljande av tillstånd i övrigt uppfylls, eller att uppehållstillstånd beviljas med stöd av 114 eller 114 a §. Äventyrande av internationella förbindelser hindrar dock inte att en utlänning beviljas uppehållstillstånd på grund av familjeband eller att en utlänning som i någon av unionens medlemsstater har beviljats EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta beviljas uppehållstillstånd.

Betänkande Reservation 1

114 §

Beviljande av uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en ~~flykting~~ person som fått internationellt skydd eller tillfälligt skydd

Familjemedlemmar till en flykting eller en utlänning som fått uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd eller tillfälligt skydd beviljas uppehållstillstånd på grund av familjeband, om anknytningspersonen är bosatt i Finland eller har beviljats uppehållstillstånd för att flytta till Finland.

Om sökanden anses äventyra allmän ordning eller säkerhet genomförs en helhetsbedömning av möjligheterna för anknytningspersonen att i ett tredjeland leva i familjegemenskap med sökanden. Vid bedömningen ska familjebandets betydelse för personerna i fråga beaktas.

Om anknytningspersonen har fått uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd och tillståndet beviljats med anledning av en väpnad konflikt, eller om han eller hon har fått uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd, ska det vid helhetsbedömningen beaktas att det inte finns något ovillkorligt hinder för att anknytningspersonen återvänder till hemlandet.

För att uppehållstillstånd enligt denna paragraf ska kunna beviljas förutsätts det att utlänningens försörjning är tryggad. Försörjningsförutsättningen tillämpas dock inte, om anknytningspersonen är en minderårig ~~flykting som vistas i landet utan vårdnadshavare~~, eller om

1) en ansökan om uppehållstillstånd på grund av familjeband har lämnats in inom tre månader från det att

- a) anknytningspersonen fick del av beslutet om att han eller hon beviljats asyl,
- b) anknytningspersonen fick del av beslutet om att han eller hon godkännts att tas till Finland inom flyktingkvoten, eller
- c) anknytningspersonen fick del av beslutet om att han eller hon beviljats flyktingstatus på grund av familjeband,

2) familjen till anknytningspersonen har bildats

- a) innan anknytningspersonen anlände till Finland, om han eller hon beviljats asyl,
 - b) före godkännandet av att anknytningspersonen tas till Finland inom flyktingkvoten, eller
 - c) innan anknytningspersonen beviljats flyktingstatus på grund av familjeband, och
- 3) familjeåterförening inte är möjlig i ett sådant tredjeland till vilket anknytningspersonen eller en medlem av hans eller hennes familj har särskilda band.

~~Om familjen har bildats efter anknytningspersonens inresa eller efter det att anknytningspersonen har godkännts att tas till Finland inom flyktingkvoten eller efter det att anknytningspersonen har fått flyktingstatus som familjemedlem, förutsätter beviljande av uppehållstillstånd enligt denna paragraf för familjemedlemmen att anknytningspersonen har vistats i Finland med uppehållstillstånd i minst två år när ansökan om uppehållstillstånd för familjemedlemmen lämnas in. I ett enskilt fall kan avvikelse göras från kravet på boendetid, om det finns exceptionellt vägande skäl eller om ett barns bästa kräver det.~~

**Betänkande
Reservation 1**

Helsingfors 29.4.2025

Eemeli Peltonen sd
Saku Nikkanen sd
Paula Werning sd

Betänkande Reservation 2

Reservation 2

Motivering

Propositionen är en fortsättning på regeringens utlännings- och människofientliga delreformer. Den innehåller fem ändringar, varav tre är förknippade med betydande brister både med tanke på målen med själva propositionen och med tanke på den samhälleliga utvecklingen i allmänhet.

Den skärpta försörjningsförutsättningen utgör ett betydande hinder för familjeåterförening. I många fall är det i praktiken omöjligt att uppfylla försörjningskraven, särskilt när familjen har flera barn eller anknytningspersonen arbetar inom en lågavlönad bransch. Dessutom har minderåriga läroplikt, så de borde gå i skolan, inte tjäna pengar för att få leva med familjen.

Kravet på att anknytningspersonen ska ha bott i två år före familjeåterföreningen leder för sin del till onödigt långa perioder där familjer är åtskilda. Detta strider mot principerna för barnets bästa och om att hålla familjer samman. Detta har särskilt skadliga konsekvenser för barnen och deras föräldrar, eftersom uppskjutningen av familjelivet försvårar upprätthållandet av känslomässiga relationer, bevarandet av familjedynamiken och integrationen av hela familjen i samhället.

I lagen ingår också ett villkor om minimiålder, enligt vilket förutsättningen för familjeåterförening på grund av parförhållande i fortsättningen är 21 års ålder i fråga om både familjemedlemmen och anknytningspersonen i alla andra situationer utom när anknytningspersonen är finsk medborgare. Ändringen har motiverats med förhindrandet av tvångsäktenskap, men detta mål som i sig är värt understöd eftersträvas med en metod som på ett betydande sätt begränsar unga pars möjligheter till samlevnad. Eftersom idén är ny i finländsk rättspraxis granskar vi den närmare här:

Finland beviljar årligen några hundra uppehållstillstånd på grund av familjeband till makar, av vilka någondera maken vid beslutstidpunkten är under 21 år. Enligt Migrationsverket är det svårt att närmare analysera antalet beslut, vilket innebär att vi inte känner till i hur många av dessa fall som anknytningspersonen har varit en finsk medborgare som bildat par med en person som fyllt 21 år och således inte hör till den grupp som lagförslaget gäller. I övriga fall innebär lagändringen dock att uppehållstillstånd på grund av parförhållande inte längre får beviljas. Till exempel i en situation där en finländsk ung person gifter sig med en 20-årig s.k. tredjelandsmedborgare och paret börjar vänta barn, kommer de i fortsättningen inte att ha rätt till samlevnad och till att bygga ett gemensamt hem under graviditeten – åtminstone inte i Finland.

Det är alltså fråga om en betydande försämring av en viss grupps familjerättigheter. Detta trots att den nedre åldersgränsen för ingående av äktenskap fortfarande är 18 år i Finland och att den unga då anses ha uppnått tillräcklig mognad och självständighet också för att bära ansvaret för detta. I lagförslaget utgår man dock från att denna utgångspunkt bör ifrågasättas utifrån stämplarna i makarnas pass. Man kan få vänta upp till tre år på att bygga ett gemensamt hem.

Vilket fenomen är det då som begränsningen ska tygla? Lagförslaget (s. 18) ger inte någon jämförbar årsvis siffra över antalet tvångsäktenskap för personer under 21 år, utan det begränsar sig

Betänkande Reservation 2

till att hänvisa till en rätt summarisk statistik över människohandel. I hjälpsystemet för offer för människohandel hade före utgången av 2023 (alltså sannolikt 2006—2023²) det framkommit färre än nio sådana fall av tvångsäktenskap som skulle omfattas av det lagförslag som är under beredning. Alla år har det alltså inte framkommit några fall alls och som mest bara några per år.

Tvångsäktenskap är dold brottslighet, så det är naturligt att exakta siffror inte kan presenteras och det är sannolikt att antalet personer som hamnar i hjälpsystemet för offer för människohandel endast påvisar vilket minimiantalet är. I ljuset av de uppgifter som lämnats är fenomenets omfattning dock av den storleksklassen att man från fall till fall kan ingripa i det på ett proportionellt sätt redan utifrån gällande lagstiftning (särskilt 36 a § 1 mom. 6 punkten i utlänningslagen, 25 kap. 3 § i strafflagen) samt genom att se till att åtgärder mot könsrelaterat våld är tillgängliga också för invandrare.

Propositionen innehåller också två i sig positiva ändringar. Förpliktelserna att fastställa när en person ska vara minderårig enligt tidpunkten för inlämnandet av asylansökan och slopandet av folkhälsoskäl i grunderna för avslag på ansökan om uppehållstillstånd för familjemedlemmar följer av Europeiska unionens lagstiftning och regeringen ska således bereda en ny proposition om dem, ifall denna helhet avslås.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 29.4.2025

Anna Kontula vänst
Tiina Elo gröna

² Hjälpsystemet för offer för människohandel inrättades 2006. Av propositionen framgår ingen exakt granskningsperiod, men eftersom det inte är fråga om ett årligt antal är detta enligt ordalydelsen den mest sannolika tidsperioden.